

Araştırma Makalesi

Mersin Univ Sağlık Bilim Derg 2025;18(2):201-209

doi: 10.26559/mersinsbd.1616196

Hemşire Olma Algısı Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışması

 Ela Yılmaz Coşkun¹,  Esra Uğur²,  Hilal Yıldız Çelik²,  Ükke Karabacak²

¹Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Tekirdağ

²Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul

Öz

Amaç: Meslek seçimi her bireyin yaşamında dönüm noktalarından biridir. Tüm yaşamı etkileyen bu karar her zaman kolay alınamamaktadır. Mesleğin ne olduğuna dair algının değerlendirilmesi bu noktada kolaylaştırıcı olabilir. Bu çalışma, Allen ve ark. (2023) tarafından geliştirilen 'Perceptions of Being a Nurse' ölçüm aracının Türkçe geçerlik ve güvenirliğini test etmek amacıyla yapıldı. **Yöntem:** Metodolojik tipteki çalışma, İstanbul'daki bir vakıf üniversitesinde, 2023-2024 Eğitim Öğretim yılı Bahar döneminde, Hemşirelik Bölümünde okuyan ve çalışma kabul kriterlerine uyan 252 öğrenci ile gerçekleştirildi. Veriler, 'Öğrenci Tanıma Formu', 'Hemşire Olma Algısı Ölçeği' ve 'Hemşirelik Mesleğini Algılama Ölçeği' ile toplandı. Ölçeğin geçerliğinin belirlenmesinde; dil eşdeğerliği, doğrulayıcı faktör analizi, madde analizi ile birlikte iç tutarlılık testi, ölçüt geçerliği benzer form puanları ile korelasyon analizi ve bağımsız gruplar t-testi ile analiz edildi. Güvenirlik için Cronbach alpha güvenirlik katsayısı hesaplandı. **Bulgular:** Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda modelin genel olarak veri ile iyi bir uyum sağladığı ($\chi^2/df=2.56$, RMSEA=0.07 and CFI=0.91) ve faktör yüklerinin 0.916 ile 0.430 arasında değiştiği belirlendi. Ancak faktör yükü 0.4 altında kalan 2 madde ölçekten çıkarıldı. Paralel form olarak yararlanılan 'Hemşirelik Mesleğini Algılama Ölçeği' nin alt boyutları ile toplam puanlar arasında güçlü ve anlamlı ilişki olduğu görüldü ($p<0.001$). Ölçeğin Cronbach's alpha değerinin 0.925 olduğu ve alt boyutlarında 0.735-0.932 arasında değiştiği belirlendi. **Sonuç:** Ölçeğin Türkçe formunun hemşirelik öğrencilerinin mesleğe ilişkin algılarını değerlendirmek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu sonucuna ulaşıldı. Ölçeğin farklı örneklem gruplarında ve farklı değişkenlerle ilişkisini inceleyen çalışmalarda test edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, meslek algısı, geçerlik, güvenirlik, ölçek

Yazının geliş tarihi: 09.01.2025

Yazının kabul tarihi: 21.02.2025

Sorumlu Yazar: Ela Yılmaz Coskun, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Tekirdağ, Türkiye Tel: 0282 2503128, E-posta: elacoskun@nku.edu.tr

Not: Bu çalışmanın özeti; İzmir'de, 22-25 Ekim 2024 tarihlerinde gerçekleşen, 3. Uluslararası 7. Ulusal Temel Hemşirelik Bakım Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Validity and reliability study of the Perception of Being a Nurse Scale

Abstract

Aim: Career choice is one of the turning points in every individual's life. This decision, which affects the whole life, is not always easy. Evaluating the perception of what a profession is may be a facilitator at this point. This study was conducted to realize the Turkish validity and reliability of the 'Perceptions of being a Nurse' measurement tool developed by Allen et al. (2023). **Method:** The metodological study was conducted in a foundation university in Istanbul, in the Spring semester of the 2023-2024 academic year, with 252 students studying in the Department of Nursing who met the study acceptance criteria. Data were collected with the 'Student Recognition Form', 'Perception of Being a Nurse Scale' and 'Perception of Nursing Profession Scale'. In determining the validity of the scale; language equivalence, confirmatory factor analysis, internal consistency test together with item analysis, criterion validity were analyzed with correlation analysis with similar form scores and independent groups t-test. Cronbach's alpha coefficient was calculated for reliability. **Results:** As a result of confirmatory factor analysis, the model generally provided a good fit with the data ($\chi^2/df=2.56$, RMSEA=0.07 and CFI=0.91) and factor loadings were found between 0.916 and 0.430. However, 2 items with factor loadings below 0.4 were removed from the scale. There was a strong and significant relationship between the total scores and the sub-dimensions of the 'Perception of Nursing Profession Scale', which was used as a parallel form ($p<0.001$). The Cronbach's alpha value of the scale was 0.925 and the sub-dimensions were between 0.735-0.932. **Conclusion:** It was concluded that the Turkish form of the scale is a valid and reliable measurement tool to evaluate nursing students' perceptions of the profession. It may be recommended to test the scale in different sample groups and in studies examining its relationship with different variables.

Keywords: Nursing, perception of profession, validity, reliability, scale

Giriş

Dünya çapında toplam 27,9 milyon hemşire bulunmaktadır.¹ Sağlık hizmetlerinin büyük grubunu hemşirelerin oluşturmalarına rağmen küresel çapta hemşire açığı olduğu söylenebilir.² Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından 2030 yılına kadar bu oranın 10,6 milyona ulaşacağı bildirilmektedir.³ Bu açığın kapanması amacıyla WHO, üniversite eğitime yıllık hemşirelik öğrencisi alımını artırmayı önermiştir.¹ Her meslekte olduğu gibi hemşirelikte de bireylerin mesleğini bilinçli ve isteyerek seçmesi gerekir.^{4,5} Bir mesleğin ilerleyebilmesi ancak üyelerinin tam anlamıyla sorumluluklarını yerine getirmesiyle mümkündür.^{6,7} Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimlerine ilişkin içsel ve dışsal motivasyonları, iç ve dış etkileri ve inançlarını anlamak önemlidir.⁸ Bunun yanı sıra mesleğin, onu sürdürecekt kişiler tarafından nasıl algılandığı da diğer bir doyum belirleyecisidir.⁹

Hemşirelikte mesleki algı; hemşirelerin kendisi, çevresi, meslek ve mesleki eylemlerin uygunluğu konusunda duygu, düşünce ve davranışların bütünüdür.¹⁰ Mesleki algı, hemşirelerin mesleğe uyum sağlaması, verimli ve etkili bir çalışma yaşamına sahip olma, öz güven oluşturma, etkili iletişim kurma ve yeterli donanıma sahip olmaları açısından önemlidir.⁵ Hemşirelik öğrencileri gelecekte mesleğin iş gücüne katkıda bulunacak kişilerdir.⁷ Bu nedenle mesleğe yönelik algı ve tutumları, mezun olduklarında hastalara sunacakları bakımın kalitesini ve mesleğin statüsünü doğrudan etkileyecektir.^{2,11}

Hemşirelik, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda gelişen ve değişen bir meslektir.^{12,13} Hemşirelik eğitiminin amaçları arasında yer alan mesleki kimliğin oluşturulması için mesleki algının ölçülmesi de gerekir.¹⁴ Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin mesleği algılama boyutunu ölçen araçlara gereksinim süreklilik arz etmektedir.

İlgili alandaki literatür incelendiğinde, hemşirelik algısını değerlendiren çeşitli ölçüm araçlarının mevcut olduğu görülmektedir. Ancak, bu ölçeklerin büyük bir kısmı güncelliğini yitirmiş olup, çağdaş ve kültürel etkilerin yanı sıra sağlık hizmetlerinde yaşanan örgütsel ve ekonomik değişimleri kapsamakta yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, mevcut ölçeklerin sınırlılıklarını giderecek ve günümüz gereksinimlerine uygun yeni bir ölçüm aracına ihtiyaç duyulmaktadır.¹⁵ Bu çalışmada; Allen ve ark. (2023) tarafından geliştirilen 'Perceptions of being a Nurse' ölçüm aracının Türkçe geçerlik ve güvenilirliğinin yapılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Soruları:

- Hemşirelik öğrencilerinin hemşire olma algısını değerlendirmede "Hemşire Olma Algısı Ölçeği" geçerli bir araç mıdır?
- Hemşirelik öğrencilerinin hemşire olma algısını değerlendirmede "Hemşire Olma Algısı Ölçeği" güvenilir bir araç mıdır?

Yöntem

Araştırmanın türü: Metodolojik bir çalışmadır.

Araştırmanın evreni ve örnekleme: Çalışmanın evreni; İstanbul'da bir vakıf üniversitesinde hemşirelik bölümünde okuyan 2., 3. ve 4. sınıf öğrenciler oluşturdu (N=322). Örneklem belirlemede ölçek maddelerinin en az 5 katı örneklem belirlenmesi gerekir.¹⁶ Ölçeğin 26 maddeden oluşması nedeniyle örneklem büyüklüğü minimum 130 öğrenci olarak belirlendi. Bu çalışmada 252 hemşirelik öğrencisine ulaşıldı. Çalışmanın dahil edilme kriterleri; 2., 3. ve 4. sınıf hemşirelik öğrencisi, 18 yaş üstü, aktif kaydı bulunan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler olarak belirlendi. Klinik deneyimi olmayan birinci sınıf öğrencileri ve katılmaya gönüllü olmayanlar ise çalışma dışında bırakıldı.

Veri toplama araçları: Çalışmada verilerin elde edilmesinde; 'Öğrenci Tanılama Formu' ve 'Perceptions of being a Nurse' ölçeği aracının Türkçe formu olan 'Hemşire Olma

Algısı Ölçeği' ve 'Hemşirelik Mesleğini Algılama Ölçeği' kullanıldı.

Öğrenci tanılama formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan bu formda, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin verilerin (yaş, cinsiyet, sınıf, başarı ortalaması, mesleği sevmeye durumu) elde edilmesi amacıyla beş soru yer aldı.

Hemşire olma algısı ölçeği: 'Hemşirelik Olma Algısı Ölçeği', hemşirelik öğrencilerinde mesleğe ilişkin algılarını ölçmek amacıyla Allen ve ark. (2023) tarafından geliştirilmiş bir ölçektir. Ölçek beşli likert tipinde ve 26 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin yanıt seçenekleri; 'Tamamen katılıyorum' (5), 'Katılıyorum' (4), 'Fikrim yok' (3), 'Katılmıyorum' (2) ve 'Kesinlikle katılmıyorum' (1) olarak tercih edilmiştir. Ölçeğin alt boyutları; 'hemşirelerin nitelikleri ve özellikleri', 'hemşirenin refahını etkileyen faktörler (fiziksel, duygusal ve sosyal)', 'hemşirelik profesyonelliği ve rolü' olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınabilecek puan aralığı 24-120'dir. Ölçekte tersine çevrilerek puanlanan madde yer almamaktadır. Ölçeğin toplam Cronbach's alpha değeri 0.83 olarak bildirilmiştir.¹⁴

Hemşirelik mesleğini algılama ölçeği: Eşer ve ark., (2006) tarafından hemşirelerin mesleki algısını belirlemek amacıyla hemşirelik öğrencilerinde geliştirilen 'Hemşirelik Mesleği Algılama Ölçeği'; 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin, 'Mesleki Nitelikler (17 madde)' ve 'Mesleki Statü (5 madde)' olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekte tersine çevrilerek puanlanan madde yoktur. Ölçekten alınabilecek puan aralığı 22-110'dur. Ölçekten alınan puanın artması, hemşirenin mesleki algısının olumlu olduğunu göstermektedir. Ölçeğin toplam Cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,83, 'Mesleki Nitelikler' alt boyutu için 0,85, 'Mesleki Statü' alt boyutu için ise 0,79'dur.¹⁰

Verilerin toplanması: Veri toplamaya başlamadan önce çalışmanın yapılacağı üniversiteden etik kurul ve kurum izni alındı. Sınıf ortamında hemşirelik öğrencilerine çalışma hakkında bilgi verildi. Onamları alınan öğrencilere, çalışmaya katılmaları için Google Form üzerinden hazırlanan veri toplama formunun erişim linki paylaşıldı.

Çalışma verileri Nisan-Haziran 2024 tarihleri arasında toplandı.

Verilerin analizi: Çalışmada elde edilen veriler, SPSS 22.0 ve AMOS istatistik programları ile değerlendirildi. Ölçek maddelerinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemede Kurtosis (Basıklık) ve Skewness (Çarpıklık) değerleri incelendi. Literatürde, değişkenlerin basıklık çarpıklık değerlerine ilişkin sonuçların +1.5 ile -1.5¹⁷, +2.0 ile -2.0¹⁸ arasında olması normal kabul edilir. Bu çalışmada ölçek maddelerinin normal dağılım gösterdiği belirlendi. Ölçek yapı geçerliğine ilişkin açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapıldı. Ölçek güvenilirliği amacıyla Cronbach alpha katsayısı kullanıldı. Madde analizi ile birlikte iç tutarlılık test edildi. Ölçüt geçerliği benzer form puanları ile korelasyon analizi ile test edildi. Ölçek ayırt ediciliği alt ve üst % 27'lik gruplar arasında bağımsız gruplar t-testi ile analiz edildi.

Araştırmanın etik yönü: Çalışmanın tüm aşamalarında Helsinki Deklarasyonu prensiplerine dikkat edildi. Orijinal "Hemşire Olma Algısı Ölçeği"nin (Perceptions of being a Nurse) Türkçeye uyarlanabilmesi için Louise Allen'dan posta yolu ile yazılı izin alındı. Araştırmanın gerçekleştiği üniversitenin etik kurulundan (28.03.2024 tarihli, No: 2024/5) onay alındı. Ayrıca kurum izni ve öğrencilerin çalışmaya katılım onamları alındı.

Bulgular

Katılımcıların genel özellikleri: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21,77±5,55, %54'ü ikinci sınıf (n=146) ve %67'si (n=182) kadındır. Öğrencilerin akademik başarı ortalamasının 2,58 olduğu ve %51,2'sinin (n=129) mesleğini severek seçtiği belirlendi.

Ölçek geçerlik analizlerine ilişkin bulgular

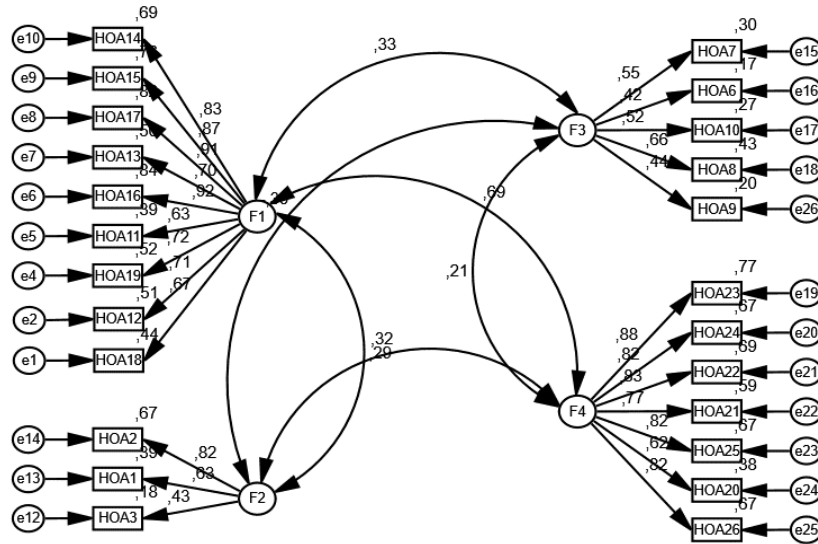
Dil ve kapsam geçerliği: 'Hemşire Olma Algısı Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasında çeviri-geri çeviri yönteminden yararlanıldı. Ölçek öncelikle iki dil uzmanı tarafından Türkçeye çevrildi. Araştırmacıların incelemesi ve uzlaşmanın ardından, İngilizce düzeyi üst

seviye olan farklı iki uzman tarafından tekrar İngilizceye çevrildi. Türkçe dil uygunluğu açısından ise alanında uzman öğretim üyesi tarafından metin dilsel uygunluk ve anlaşılabilirlik açısından değerlendirilerek ölçeğe son hali verildi. Böylece ölçeğin dil geçerliği sağlandı. Kapsam geçerliğinin sağlanmasında Davis (1992) tekniği kullanıldı. Bu amaçla kapsam geçerliğinin incelenmesi için on uzmanın görüşüne sunuldu. Uzmanlardan her maddeyi (4) 'Çok uygun', (3) 'Uygun', (2) 'Biraz uygun ve (1) 'Uygun değil' şeklinde değerlendirmeleri talep edildi. Bu veriler doğrultusunda kapsam geçerlik indeksi (KGI) 1.0, genel kapsam geçerlik oranı (KGO) ise 0.95 olarak hesaplandı.

Pilot uygulama: Çalışmada ölçeğin Türkçe halindeki maddelerin anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla 30 hemşirelik öğrencisi ile pilot çalışma gerçekleştirildi. Öğrencilerin görüşleri doğrultusunda taslak ölçek maddelerinde anlam değişikliği gerekmediği sonucuna ulaşıldı. Pilot çalışmaya katılan öğrenciler, çalışmanın örneklemine dahil edilmedi.

Yapı geçerliği: Doğrulayıcı faktör analizinde modelin genel olarak veri ile iyi bir uyum sağladığı ($\chi^2/df = 2.56$, RMSEA = 0.07 ve CFI = 0.91), faktör yüklerinin ise 0,916 ile 0,430 arasında olduğu belirlendi (Şekil 1). Ancak faktör yükü 0.40 ve üzeri olan maddeler güçlü kabul edilirken, 4 ve 5 numaralı maddeler faktör yükü 0,4'ün altında kaldığı için ölçeğin Türkçe formundan çıkarıldı. Tablo 1.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.'de sunulan indeks değerleri, modelin genel olarak veri ile iyi bir uyum sağladığını göstermektedir. χ^2/sd , GFI, AGFI, CFI, RMSEA ve RMR gibi temel uyum indeksleri, modelin uygunluğunu desteklemektedir. Elde edilen değerler, kabul edilebilir sınırlar içinde olup, modelin yeterli düzeyde uyum sağladığını ve geçerli olduğunu göstermektedir.

Ölçüt geçerliği: Bu çalışmada, 'Hemşire Olma Algısı Ölçeği' nin ölçüt geçerliğini değerlendirmek amacıyla 'Hemşirelik Mesleğini Algılama Ölçeği' kullanıldı. Her iki ölçeğin alt boyutları ile toplam puanlar arasında güçlü ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlendi (Tablo 2).



Şekil 1. Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin diyagram

Tablo 1. Doğrulayıcı faktör analizi indeks değerleri

İndeks	Normal Değer	Kabul Edilebilir Değer	Değer
χ^2/sd	<2	<5	2.56
GFI	>0.95	>0.90	0.90
AGFI	>0.95	>0.90	0.90
CFI	>0.95	>0.90	0.91
RMSEA	<0.05	<0.08	0.07
RMR	<0.05	<0.08	0.06

χ^2 , chi-square; df , degrees of freedom; GFI, goodness-of-fit index; AGFI, Adjusted goodness-of-fit index; CFI, comparative fit index; RMSEA, root mean square error of approximation; RMR, root mean square residual

Tablo 2. Hemşire olma algısı ölçeği puanları ile hemşirelik mesleğini algılama puanları arasında korelasyon analizi

		Hemşire Olma Algısı Toplam	Hemşirenin Nitelikleri ve Özellikleri	Hemşirenin İyi Olma Halini Etkileyen Faktörler	Hemşirelik Profesyonelliği	Hemşirenin Rolü
Hemşirelik Mesleğini Algılama Toplam	r	0.682**	0.644**	0.413**	0.296**	0.677**
	p	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Mesleki Nitelikler	r	0.632**	0.603**	0.376**	0.260**	0.634**
	p	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Mesleki Statü	r	0.659**	0.602**	0.418**	0.327**	0.636**
	p	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

*<0,05; **<0,01; Pearson Korelasyon Analizi

Ölçek iç tutarlılık ve güvenilirlik analizleri:
Ölçeğin Cronbach's alpha değeri 0.924 bulunmuş olup, yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir. Madde-toplam korelasyonlarının genellikle yüksek olması, maddelerin ölçeğin genel yapısına iyi

uyduğunu göstermektedir (Tablo 3). Ölçeğin alt ve üst %27'lik grupları arasında anlamlı farklılık belirlendi ($p<0,05$). Bu sonuçlar, ölçeğin ölçüm açısından duyarlı olduğunu ve farklılıkları ayırt edebildiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 3. Madde analizi

Madde	Madde Silindiğinde Ölçek Ortalaması	Madde Silindiğinde Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Cronbach's Alpha
Hemşireler vardiyalı çalışmaya bağlı sosyal izolasyon yaşar.	100.992	157.123	0.495	0.922
Hemşireler iş-yaşam dengesini sağlamakta zorlanır.	101.167	157.916	0.422	0.923
Hemşireler güvenli olmayan ortamlarda çalışırlar (örneğin: fiziksel, duygusal ve kültürel olarak).	101.111	156.529	0.449	0.923
Hemşireler birbirlerini destekler.	101.607	159.371	0.338	0.925
Hemşirelerden hafta sonları ve resmi tatiller de dahil olmak üzere vardiyalı çalışması beklenir.	100.897	159.033	0.374	0.924
Hemşirelik iş güvencesi sağlar.	101.202	155.596	0.513	0.922
Hemşireler iyi maaş alır.	101.817	157.138	0.305	0.928
Hemşireler çeşitli kariyer fırsatlarına sahiptir.	101.187	152.551	0.561	0.921
Hemşireler liderdir.	101.159	156.795	0.430	0.923
Hemşireler toplum tarafından saygı görür.	101.591	156.545	0.370	0.925
Hemşireler etik davranır.	101.175	155.308	0.591	0.920
Hemşireler uyum sağlayabilir.	100.972	155.230	0.658	0.919
Hemşireler empati yapar.	100.825	156.360	0.606	0.920
Hemşireler nazik ve ilgilidir.	101.016	153.888	0.693	0.919
Hemşireler saygılıdır.	100.937	154.139	0.724	0.918
Hemşireler iyi iletişimcidir.	100.849	153.252	0.789	0.918
Hemşireler iyi dinleyicidir.	100.857	154.019	0.762	0.918
Hemşireler dayanıklıdır.	100.905	155.784	0.627	0.920
Hemşireler hastaların bakım kalitesini artırır.	100.671	155.672	0.693	0.919
Hemşireler hayat kurtarır.	100.758	157.722	0.525	0.921
Hemşirelerin çok fazla sorumluluğu vardır.	100.675	156.850	0.625	0.920
Hemşirelik öngörülmezdir.	100.635	157.165	0.644	0.920
Hemşireler sağlık eğitimcisidir.	100.663	155.093	0.732	0.919
Hemşireler hastalara bireyselleştirilmiş bir bakış açısıyla bakım sunar.	100.599	156.297	0.656	0.920
Hemşireler bakıma öncelik verir.	100.647	157.082	0.611	0.920
Hemşireler hastalarını savunur.	100.583	157.615	0.616	0.920

Tartışma

Bireyin yaşamı boyunca sürdüreceği mesleğine karar vermesi önemlidir. Hemşirelik mesleği gibi çıktıları doğrudan toplumu etkileyen mesleklerde bireyin bilinçli ve istekli olması beklenir.⁴ Ancak birçok hemşirelik öğrencisi bireysel sağlık deneyimleri, aile ve sosyal etkileşim altında mesleğine karar vermektedir.^{5,8} Hemşirelik öğrencilerinin, mesleğe uyum sağlama ve verimli bir çalışma yaşamı sürdürmelerinde mesleğe ilişkin olumlu bir algıya sahip olmaları gerekir.¹⁴ Bu çalışmada, 'Hemşire Olma Algısı Ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği yapılmıştır. Hemşire olma algısı ölçüm aracının farklı dil ve kültürlerle uyarlanması üzerine bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle uyarlama çalışma sonuçları yalnızca orijinal ölçeğin bulgularıyla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Ölçeklerin Türkçe uyarlanmasında geçerlik ve güvenilirlik aşamaları temel psikometrik çalışmalardır. Geçerlik kavramı, ölçme derecesi veya ölçülmek istenen değişkenin farklı özellik ve değişkenler olmadan ölçme olarak tanımlanmaktadır.²⁰ Çalışmada geçerlik amacıyla kapsam geçerliği (Davis Tekniği) ve yapı geçerliği yöntemlerinden yararlanıldı. Kapsam geçerliği, ölçeğin ve maddelerinin bütün olarak amaca ne kadar hizmet ettiğini kanıtlayan bir göstergedir. Ölçek maddeleri, ölçek geliştirme açısından deneyime sahip, 10 hemşire akademisyen tarafından değerlendirildi. Ölçeğin KGİ skoru 0,80'den büyük olarak belirlendi. Bu değer, literatürde bildirilenlerle tutarlıdır ve her iki değerin de bu ölçekte >0.80 olması, içerik geçerliliğinin yeterli olarak kabul edildiğini göstermektedir.²¹ Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli kelime düzeltmelerinin ardından madde çıkarılmasına gereksinim duyulmamıştır.

Yapı geçerliği, ölçeğin ilgili kavramı ölçme yeteneğini göstermektedir. Çalışmalarda yapı geçerliği ölçmede tercih edilen faktör analizidir.¹⁹ Doğrulamalı faktör analizi, gözlenen ve gizli değişkenler arasında ilişkiyi ölçer.¹⁶ Bu amaçla çalışmada araştırmalarda sıklıkla kullanılan uyum iyiliği indeksinden yararlanılmıştır. Standardize edilmiş faktör yüklerinde 0.40

ve üzeri olan maddeler güçlü kabul edilir.^{17,22} Ölçekte, 4 ve 5 numaralı maddeler faktör yüklerinin 0.4'ün altında kalması nedeniyle çıkarılmak zorunda kalmıştır. Bu çalışmada, maddelerin faktör yüklerinin >0,40 ve kabul edilebilir sınırlar içerisinde olması, ölçeğin Türk örnekleme için geçerli bir yapıya sahip olduğunu ve her bir maddenin ait olduğu alt boyuttaki özelliği doğru bir şekilde ölçebildiğini göstermektedir. Standart hatalar genellikle küçük olup, tahminlerin güvenilir olduğunu göstermektedir. Tüm t-değerlerinin istatistiksel olarak anlamlı ($p<0.001$) olması, her bir maddenin ilgili faktörle anlamlı bir şekilde ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, faktör yapısının iyi tanımlandığını ve modelin veriyle iyi uyum sağladığını işaret etmektedir.

Ölçüt geçerliği, bir ölçeğin belirli bir ölçüt veya dışsal kriter ile olan ilişkisinin gücünü belirlemek için kullanılır.²³ Bu çalışmada, "Hemşire Olma Algısı Ölçeği" nin geçerliğini değerlendirmek amacıyla "Hemşirelik Mesleğini Algılama Ölçeği" kullanılmıştır. Her iki ölçeğin alt boyutları ile toplam puanlar arasında güçlü ve anlamlı ilişkiler olduğunu göstermektedir. Bu da, ölçeğin ölçüt geçerliğinin yüksek olduğunu ve hemşirelerin mesleki algılarını tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Ölçeğin alt boyutları ile toplam puanlar arasındaki yüksek korelasyonlar, ölçeğin geçerliğini ve güvenilirliğini desteklemektedir.

Güvenirlik, farklı zamanlarda yapılan ölçümler arasında tutarlılığın elde edilebilmesi olarak tanımlanabilir.²⁴ Bu çalışmada Türkçeye uyarlanan ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık ve değişmezlik analizleri kullanılarak değerlendirilmiştir. İç tutarlılık, bir ölçeğin tüm madde ve alt boyutlarının aynı kavramı ölçmesi anlamına gelir. Bir ölçüm aracının Cronbach alpha değeri, sırasıyla 0-0.40, 0.40-0.60, 0.60-0.80 ve 0.80-1.00 aralıklarında olduğunda, "güvenilmez," "düşük güvenilirlik," "güvenilir" ve "yüksek güvenilirlik" olarak yorumlanmaktadır.^{16,19} Ölçeğin Cronbach's alpha değeri 0.924 bulunmuş olup ve her bir maddenin Cronbach's alpha katsayısı yüksektir. Ölçeğin orijinal versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında Cronbach alpha katsayısı 0.836'dır.

Ölçeğin yüksek güvenilirlik düzeyine sahip olduğu görülmüştür.

Madde-toplam korelasyonlarının genellikle yüksek olması, maddelerin ölçeğin genel yapısına iyi uyduğunu gösterir. Korelasyon katsayısının aralığı konusunda bir fikir birliği olmamakla birlikte, minimum 0,30 ile 0,50 arasında olması gerekir.²⁵ Bu çalışmada korelasyon katsayılarının 0,33 ile 0,78 arasında değiştiğini, tüm maddelerin ölçeğin genel yapısıyla iyi bir uyum içinde olduğunu göstermektedir.

Ölçekten herhangi bir maddenin çıkarılması, genel güvenilirliği önemli ölçüde azaltmamaktadır, bu da ölçeğin iyi yapılandırılmış olduğunu göstermektedir. Ölçeğin aşırı uçtaki iki grup arasında fark olmaması en düşük ve en yüksek puan aralığının küçük olduğunu gösterir.²⁶ Çalışmada ölçeğin alt ve üst % 27'lik grupları arasında anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Bu sonuçlara göre ölçeğin ayırt edecek hassas ölçüm yaptığı saptanmıştır. Bunun yanı sıra çalışmada yapılan güvenilirlik analizinde, hemşirelerin mesleki algılarını ölçen ölçeğin farklı faktörleri için Cronbach's alpha değerleri hesaplanmıştır. Bu değerler, ölçeklerin iç tutarlılığını ve güvenilirliğini değerlendirmek için kritik öneme sahiptir. "Hemşirenin nitelikleri ve özellikleri" faktörü için Cronbach's alpha değeri 0.932; "Hemşirenin iyi olma halini etkileyen faktörler" faktörü için Cronbach's alpha değeri 0.735; "Hemşirelik profesyonelliği" faktörü için Cronbach's alpha değeri 0.748; "Hemşirenin rolü" faktörü için Cronbach's alpha değeri 0.920 olarak hesaplanmıştır. Hemşire olma algısı toplam ölçek puanının Cronbach's Alpha değeri 0.925 olarak bulunmuştur. Bu genel ölçek, 24 maddeden oluşmakta olup, elde edilen bu yüksek değer, ölçeğin genel olarak yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu ve tüm alt ölçeklerin birlikte tutarlı bir ölçüm sağladığını göstermektedir.

Son olarak ölçek puanlamasında; "Hemşirenin nitelikleri ve özellikleri" faktörü, HOA18, HOA12, HOA19, HOA11, HOA16, HOA13, HOA17, HOA15 ve HOA14 maddelerini içermektedir (Toplam 9 madde). Bu faktörün minimum puanı 9, maksimum puanı ise 45'tir. "Hemşirenin iyi

olma halini etkileyen faktörler" faktörü, HOA3, HOA1 ve HOA2 maddelerini içermektedir (Toplam 3 madde). Bu faktörün minimum puanı 3, maksimum puanı ise 15'tir. "Hemşirelik profesyonelliği" faktörü, HOA7, HOA6, HOA10, HOA8 ve HOA9 maddelerini içermektedir (Toplam 5 madde). Bu faktörün minimum puanı 5, maksimum puanı ise 25'tir. "Hemşirenin rolü" faktörü, HOA23, HOA24, HOA22, HOA21, HOA25, HOA20 ve HOA26 maddelerini içermektedir (Toplam 7 madde). Bu faktörün minimum puanı 7, maksimum puanı ise 35'tir. "Hemşire olma algısı toplam" faktörü ise tüm bu faktörlerin toplam minimum puanı 24 ve toplam maksimum puanı 120 olarak hesaplanmaktadır.

Çalışmada elde edilen veriler doğrultusunda, "Hemşire Olma Algısı Ölçeği"nin Türkçe formunun hemşirelik öğrencileri için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracıdır. Ülkemizde bu amaçla kullanılacak çalışmalarda kullanılması önerilmektedir.

Araştırmanın sınırlılıkları

Çalışma, verilerin toplandığı üniversitenin öğrencilerini kapsamaktadır. Gerek popülasyon gerekse çalışma tasarımı açısından veriler genellenemez.

Yazar katkıları: EYC: tasarım, planlama, süpervizör, izinlerin alınması, verilerin analizi, makale yazımı; EU: tasarım, planlama, izinlerin alınması; verilerin ön analizi, raporlama, HYÇ: tasarım, veri toplama, makale düzenleme; ÜK: verilerin analizi, tasarım, düzenleme, son okuma.

Mali destek: Çalışmanın yapılması ve yazılması için herhangi bir mali destek alınmamıştır.

Çıkar çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Teşekkür: Çalışmaya katılan hemşirelik öğrencilerine teşekkür ederiz.

Kaynaklar

1. World Health Organization. State of the world's nursing 2020: investing in education, jobs and leadership. Geneva, Switzerland: World Health Organization; 2020. Available from: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/331677>. Accessed July 10, 2025.
2. Neumbe IM, Ssenyonga L, Soita DJ, Iramiot JS, Nekaka R. Attitudes and perceptions of

- undergraduate nursing students towards the nursing profession. *PLoS One*. 2023; 18(7): e0280700. doi:10.1371/journal.pone.0280700.
3. Buchan J, Catton H, Shaffer FA. Ageing well? policies to support older nurses at work. *International Centre on Nurse Migration*. 2020: 1-48.
 4. Lommi M, Ricci S, Ivziku D, et al. Factors influencing generation Z bachelor of nursing students' decision to choose nursing as a career: A pilot study. *SAGE Open Nursing*. 2024;10. doi:10.1177/23779608241242246.
 5. Bozkul G, Karakul A, Andı S, ve ark. Mesleğin başında hemşirelik öğrencilerinin mesleki algıları: nitel bir çalışma. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2022; 7(2): 587-602.
 6. Bilgehan T, İnkaya, B. Mezuniyete ramak kala hemşirelik öğrencilerinin mesleki algıları: Nitel bir çalışma. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*. 2021; 8(2): 90-96.
 7. Glew PJ, Ramjan LM, Salas M, Raper K, Creed H, Salamonson Y. Relationships between academic literacy support, student retention and academic performance. *Nurse Educ Pract*. 2019;39:61-66. doi:10.1016/j.nepr.2019.07.011.
 8. İncirkuş K, Yücel İ, Dindar İ. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi yeterliliği ve etkileyen faktörler. *Avrasya Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2023; 6(2): 1-7.
 9. Yılmaz MÇ, Kurtgöz, A. Hemşirelik öğrencilerinin kişilik özellikleri ile hemşirelik mesleğine yönelik tutum ve algıları arasındaki ilişki. *Artuklu International Journal of Health Sciences*. 2023; 3(2): 188-195.
 10. Eşer D, Khorshid L, Denat Y. "Hemşirelik mesleğini algılama" ölçeği geçerlik güvenirlik çalışması. *Çınar Dergisi*. 2006; 10 (1).
 11. Ho SS, Stenhouse R, Snowden A. 'It was quite a shock': A qualitative study of the impact of organisational and personal factors on newly qualified nurses' experiences. *J Clin Nurs*. 2021; 30(15-16): 2373-2385. doi: 10.1111/jocn.15777
 12. Wong, SHV, Kowitlawakul Y. Exploring perceptions and barriers in developing critical thinking and clinical reasoning of nursing students: A qualitative study. *Nurse Education Today*. 2020; 95: 104600. doi:10.1016/j.nedt.2020.104600.
 13. İleri S, Çamveren H, Kocaman H. Relationships between newly employed young nurses and their senior colleagues: A phenomenological study. *E-Journal of Dokuz Eylül University Nursing Faculty*. 2023; 16(1).
 14. Allen L, Cooper S, Missen K. Perceptions of being a registered nurse (PRN): development and validation of a survey tool. *BMC Nursing*. 2023; 22(1): 1-10. doi:10.1186/s12912-023-01324-7.
 15. Grinberg K, Sela Y. Perception of the image of the nursing profession and its relationship with quality of care. *BMC nursing*. 2022; 21(1): 57. https://doi.org/10.1186/s12912-022-00830-4
 16. Tavşancıl E. Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Ankara, Türkiye: Nobel Akademik Yayıncılık, 2018.
 17. Tabachnick BG, Fidell LS. Using Multivariate Statistics. 7th ed. New York, NY: Pearson; 2019.
 18. George D, Mallery P. SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference. 10th ed. Boston, MA: Pearson; 2010.
 19. Esin MN. Veri toplama yöntem ve araçları & veri toplama araçlarının güvenirlik ve geçerliği. In: Erdoğan S, Nahcivan N, Esin MN, eds. Hemşirelikte Araştırma: Süreç, Uygulama ve Kritik. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2014;216-231.
 20. Büyüköztürk Ş. Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı. Ankara, Türkiye: Pegem A Yayıncılık; 2011;169-172.
 21. Bergmann J, Krewer C, Müller F, Jahn K. The scale for retropulsion: Internal consistency, reliability and construct validity. *Annals of Physical and Rehabilitation Medicine*. 2022;65(2):101537. doi:10.1016/j.rehab.2021.101537.
 22. Hair JF, Black WC, Babin BJ, Anderson RE. Multivariate Data Analysis. 8th ed. Andover, Hampshire: Cengage Learning; 2019.
 23. Heale R, Twycross A. Validity and reliability in quantitative studies. *Evid Based Nurs*. 2015;18(3):66-67.
 24. Chevalier LL, Michaud AL, Zhou ES, Chang G, Recklitis CJ. Validation of the three-item Insomnia Severity Index short form in young adult cancer survivors: comparison with a structured diagnostic interview. *J Adolesc Young Adult Oncol*. 2022;11(6):596-599. doi:10.1089/jayao.2021.0175.
 25. Tezbaşaran AA. Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara, Türkiye: Türk Psikologlar Derneği Yayınları; 2008.